

"L'ofici de militar és de desgraciats"

Antoni Quintana, president de l'Agrupació de Supervivents de la Lleva del Biberó 41, explica com fou reclutat als disset anys pels republicans, les seves experiències de la guerra i els cinc anys que després hagué de passar a l'exèrcit franquista.

Què és el que es coneix per la Lleva del Biberó?
 —La lleva de tots aquells que, quan teníem disset anys, ens van reclutar i ens van portar al front. Érem jovenets. Segons els drets humans i les lleis, no es poden agafar armes fins als divuit anys, i nosaltres en teníem disset, però ens van reclutar, ens van donar armes i endavant. Això era l'any 1938 —temps de guerra, eh!— i, després de quinze dies fent quatre passes per allà, ens van donar un fusell i metralladores i cap al Segre, concretament al front de la Sentiu de Sió (Noguera).

—En quin moment es trobava la guerra?

—Era un temps molt irregular. La guerra era gairebé perduda i el govern de la República havia vingut de Madrid i s'havia instal·lat a prop de Terrassa, en una finca que hi ha cap a Matadepera. Ens van reclutar el 15 d'abril de 1938 i nosaltres ens vam incorporar el 28 d'abril. Amb Josep Benet —també de la Lleva del Biberó— calculem que ens hi vam incorporar uns 27.000.

—Només a Catalunya?

—Sí. I tenint en compte que la quinta era més ampla, però molts van amagar-se, uns altres van passar a l'estranger, i va haver-n'hi molts que no van anar-hi. Al País Valencià, Extremadura o Madrid hi havia més gent. Dels 27.000 de Catalunya, ara en quedem 3.000. Tenim un registre.

—Estan en contacte?

—És clar, és per això que vam fer l'Agrupació de la Lleva del Biberó el 1982. Per estar en contacte i retrobar-nos una vegada l'any tots els qui vam quedar d'aquella lleva. Això al principi. Després, vam registrar l'agrupació per fer una associació cultural. Ara som 3.446 socis, mantenim unes publicacions i cada any fem un aplec. A més, hem fet un parell de monuments. Un a la cota 705 de la Serra de Pàndols, que ens va costar vuit milions de pessetes i que vam pagar per subscripció popular, i l'altre és al Cementiri de Camarasa: en l'atac a la Sentiu, hi van morir cinc-cents nanos dels nostres. Quan Franco va prendre aquella zona, va agafar els seus morts i els va enterrar al cementiri de Balaguer, on encara hi ha el monument amb allò de *Caídos por Dios y por España*. I els altres, els republicans, els van enterrar en una fossa comuna, tots tirats a la finca de Can Cabeceran. Després, amb l'ajut dels propie-

taris del terreny, els vam traslladar al cementiri de Camarasa i vam fer-los un panteó. N'hi havia molts. Pensa que quan érem a quatre metres de profunditat de la fossa, ja havíem tret 300 cranis de joves —amb el dentat perfecte— i una trentena de caixes d'ossos.

—Quan als disset anys fou reclutat, en quina situació es trobava?

—La meua situació era la de molta gent d'aquell temps. Jo sóc de Capellades, i com la majoria dels noiets de poble, m'havia posat a treballar: era aprenent de sastre. És clar, això va ser només durant dos o tres anys, fins que no em reclutaren: no gaire temps per a aprendre un ofici. De Capellades uns vint-i-tants vam anar cap a Barcelona i després amb trens ens van portar cap a Vic, on ens van distribuir per llocs diferents. Nosaltres, a la majoria dels de la nostra lleva, ens van destinar a la 60 Divisió, i allà ens dividiren en brigades i divisions. Jo vaig anar a la brigada 84, a la companyia de Màquines d'Acompanyament. Un altre company que anava al meu costat va anar a la segona companyia... Un que es deia Samaranch...

—Joan Antoni Samaranch?

—Vam anar junts al front. Ara, ell... no sé com s'ho va fer. Diu que va obtenir un permís de cinc dies per anar a buscar tabac a casa seva signat pel capità Eloriaga. És de creure que ha de ser veritat.

—I no va tornar?

—Ja no va tornar. Se'n va anar cap a l'Espanya de Franco.

—I a la republicana, quan temps va estar-hi?

—No ho sé. Potser quinze o vint dies, allà amb nosaltres, però prou.

—No gaire.

—No gaire, no. A més hi va haver un cas curiós, que l'altre dia li explicava. Ell era a Sanitat. Doncs, quan va marxar, el noi que van posar al seu lloc va ser el primer i únic que va caure aquells dies. D'un tret perdut, el van matar.

—I en Samaranch també és de l'Agrupació?

—Sí. També té carnet. Ara per Nadal ens va fer una felicitació: "A tots els biberons" no-sé-què...

—Érem al front. Què sent un noi de disset anys quan se'n va a la guerra?

—Nosaltres, en marxar de casa, anàvem a una aven-

tura. Ens semblava, a nosaltres, que anàvem a viure una aventura. El primer dia ja vam veure que no...

—*On va ser el seu primer tiroteig?*

—A la Sentiu. Era tan gran el tiroteig i hi havia tanta gent, que no sabia ni on tiraven ni veia ningú a qui tirar.

—*A la Sentiu és on moriren cinc-cents joves?*

—Sí, sí, feia angúnia tot allò... Però els primers trets que vaig tirar era amb un fusell txec que vam treure de les capses tot ple de greix, el vam netejar i el vam provar. El primer tret em va fer caure dues dents. Tenia una culatada molt forta. Eren molt bonics, aquells fusells, però tenien cinc o sis bales i els altres tenien metralladores.

—*Era difícil de guanyar, doncs?*

—Sí, és clar. És que vam anar a jugar a militars amb militars professionals. Nosaltres érem quatre desgraciats.

—*Després va anar a més fronts?*

—Després, a l'Ebre. Les tropes republicanes vam passar l'Ebre el 25 de juliol de l'any 38. Nosaltres vam passar, suposo, el 27 o 28 de juliol.

—*La seva companyia?*

—La meua companyia, sí, perquè la resta eren de les Brigades Internacionals i els qui eren el front de xoc. Nosaltres érem la segona línia, però que ens trobàrem després a primera línia. Quan vam ser a Vilalba dels Arcs (Terra Alta), ens vam aturar i vam fer trinxeres i aquí inventa't les paraules més grosses per explicar-ho, perquè...

—*Però això m'ho ha d'explicar vostè...*

—No, les meves són poques. Tot el que et pugui explicar és poc. Allò, només de pensar-hi, ja t'espantes. Allà venien els avions a centenars, perquè tenien l'aviació alemanya. I després tenien una sèrie de canons bons, i vam tenir moltes baixes. No tantes com diu la història, perquè és una mica falsejada. El Gironella va dir *un millón de muertos*. D'això, ni parlar-ne. Com a molt, com a molt, mig milió.

—*Déu n'hi do!*

—Sí, massa, massa! Però el Franco va tenir més baixes que no pas nosaltres. El que passa és que, a aquells qui fan la guerra, no els és res el nombre d'individus. Si diuen que s'ha de guanyar un turó, s'ha de guanyar per pebrots, independentment del nombre de morts que pugui haver-hi. Els militars són així. Però a l'Ebre van donar molta gent per morta. Segons el que deien, jo he de ser mort, i encara sóc viu.

—*El van agafar, allà?*

—No, no van pas poder. Jo vaig córrer més que els altres. El que van agafar és el meu macuto.

—*I el van donar per mort?*

—Sí, van donar el meu nom per mort. Després ens van treure de l'Ebre. Això devia ser cap el mes de setembre. Nosaltres anàvem reculant, reculant cap a França. Ara, si tu em preguntes on vaig ser de França, jo et diré que enlloc.

—*Com?*

—Perquè quan vaig ser a la frontera i vaig veure aquella desgràcia tan grossa, me'n vaig tornar.

—*Què hi va veure?*

—Allò era terrible. Milers de persones. Els camions

MARC VILA

"Amb Saman-ranch vam anar junts al front. Ara, ell... no sé com s'ho va fer. Diu que va obtenir un permís de cinc dies per anar a buscar tabac a casa seva i ja no va tornar."

tirats per les cunetes, els cotxes igual... Allò era terrible. Jo hi vaig anar perquè el dia abans de caure Barcelona, un oficial em va demanar si els podia acompanyar per dur la família del cap de policia a la frontera. La família, la vam portar fins a la frontera amb un camió. I un cop a la frontera, no els deixaven passar sacs d'arròs, de sucre i més coses. Hi havia poc menjar, però ells —els caps— en tenien, saps? Llavors, aquells van deixar omplir les butxaques als de la frontera i van acabar deixant-los passar. I jo, quan vaig veure allò, vaig decidir de girar cua.

—*Tan negre ho va veure?*

—Molt malament. Em vaig espantar molt. Però és que jo era molt jove! Tenia divuit anys, eh! I divuit anys sense haver vist res. Però després vaig anar a parar al camp de concentració de Barcelona, on ara hi ha les Llars Mundet, i on hi havia hagut la Caserna Francesc Macià. Franco ho va convertir en un camp de concentració. I allà hi havia onze mil persones. Allà, hi vaig estar tres mesos. Després vingueren els avals i vaig marxar cap a casa. Però només m'hi vaig estar un temps, a Igualada, perquè el 1941 vaig anar una altra vegada a l'exèrcit, al 62 Regiment d'Artilleria.

—*Això li va passar a tota la Lleua del Biberó?*

—Sí. Però el 95% dels catalans van anar a l'Àfrica. Però jo vaig estar a Barcelona fins el 1945.

—*I essent soldats que havien estat a l'exèrcit republicà, com els van tractar els franquistes?*

—Home, no feia gaire goig d'estar-s'hi, no. Totes les coses que ens passaven: o érem rojos o *desafectos al régimen*. Amb el temps ja no s'hi fixaven tant, però igualment, sempre hi havia algun militar malparit que t'insultava. Els deixàvem dir.

—*Ara com ho recorda, tot això?*

—Ara, amb tranquil·litat. Penso, que n'eren, de desgraciats, aquella gent! I és que l'ofici de militar és un ofici de desgraciats. Jo m'estimo més la pau, i ells estudien per fer la guerra.

Àlex Milian